

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 92/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/

(Rvp 200/2022), 2/

(Rvp 206/2022), 3/

(Rvp 211/2022), 4/

(Rvp 234/2022), 5/

(Rvp 254/2022), 6/

(Rvp 275/2022), 7/ (Rvp 278/2022),

8/ (Rvp 198/2022),

9/ (Rvp 210/2022),

10/ (Rvp 213/2022),

11/ (Rvp 218/2022),

12/ (Rvp 227/2022),

13/ (Rvp 233/2022), 14/

(Rvp 235/2022), 15/

(Rvp 269/2022), 16/

(Rvp 272/2022), 17/

(Rvp 189/2022), 18/

(Rvp 195/2022), 19/

(Rvp 221/2022), 20/

(Rvp 240/2022), 21/ (Rvp 241/2022),

22/ (Rvp 259/2022), 23/

(Rvp 263/2022), 24/

(Rvp 268/2022), 25/

(Rvp 271/2022), zastúpených advokátskou kanceláriou PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO, s. r. o., Hrnčiarska 29, Košice, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 10Sžrk/3/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Veci vedené na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod Rvp 189/2022, Rvp 195/2022, Rvp 198/2022, Rvp 200/2022, Rvp 206/2022, Rvp 210/2022, Rvp 211/2022, Rvp 213/2022, Rvp 218/2022, Rvp 221/2022, Rvp 227/2022, Rvp 233/2022, Rvp 234/2022, Rvp 235/2022, Rvp 240/2022, Rvp 241/2022, Rvp 254/2022, Rvp 259/2022, Rvp 263/2022, Rvp 268/2022, Rvp 269/2022, Rvp 271/2022, Rvp 272/2022, Rvp 275/2022 a Rvp 278/2022 **s p á j a** na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod Rvp 189/2022.
2. Výrok o spojení vecí **n a d o b ú d a** právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.
3. Ústavné sťažnosti **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 24. januára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu v konaní o kasačnej sťažnosti s tým, že každý z nich žiada finančné zadost'učinenie 4 000 eur.
2. Ústavné sťažnosti v súlade s čl. VI bodom 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 Rvp 189/2022, Rvp 195/2022, Rvp 221/2022, Rvp 240/2022, Rvp 241/2022, Rvp 259/2022, Rvp 263/2022, Rvp 268/2022 a Rvp 271/2022 boli v súlade s čl. VI bodom 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 pridelené sudcovi spravodajcovi Petrovi Strakovi, ústavné sťažnosti Rvp 198/2022, Rvp 210/2022, Rvp 213/2022, Rvp 218/2022, Rvp 227/2022, Rvp 233/2022, Rvp 235/2022, Rvp 269/2022 a Rvp 272/2022 sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému a ústavné sťažnosti Rvp 200/2022, Rvp 206/2022, Rvp 211/2022, Rvp 234/2022, Rvp 254/2022, Rvp 275/2022 a Rvp 278/2022 sudcovi spravodajcovi Robertovi Šorlovi.

II.

3. Správna žaloba bola podaná 19. augusta 2016 a krajský súd o nej rozhodol rozsudkom z 5. februára 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 26. marca 2020. Sťažovatelia boli podľa § 32 ods. 3 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) účastníkmi tohto konania, v ktorom sa žalobcovia proti okresnému úradu domáhali preskúmania zákonnosti jeho rozhodnutia, ktorým potvrdil rozhodnutie správneho orgánu o schválení vykonania projektu pozemkových úprav na vyporiadanie vlastníctva pozemkov v záhradkárskej osade.
4. Proti rozsudku krajského súdu žalobcovia 22. apríla 2020 podali kasačnú sťažnosť, ktorá bola sťažovateľom doručená krajským súdom 12. mája 2020 a ku ktorej sa sťažovatelia vyjadrili v súdom stanovenej lehote. Krajský súd predložil kasačnú sťažnosť najvyššiemu súdu 15. júna 2020. O kasačnej sťažnosti má po 1. auguste 2022 rozhodnúť najvyšší správny súd.

5. Už nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 209/2020-112 z 20. októbra 2020 bolo vyslovené porušenie základných práv sťažovateľov priet'ahmi v postupe krajského súdu, no sčasti o priznanie finančného zadosťučinenia ich ústavnej sťažnosti nebolo vyhovené. Sťažovateľom bola priznaná náhrada trov konania.

III.

6. Sťažovatelia zhodne namietajú, že v konaní o kasačnej sťažnosti dochádza k zbytočným priet'ahom, keďže konanie trvá 20 mesiacov a vo veci nebol vykonaný žiaden procesný úkon. Pritom upriamujú pozornosť aj na konanie vedené pred krajským súdom a to, že celková doba konania už predstavuje takmer päť a pol roka. Podľa sťažovateľov konanie nie je zvlášť zložité po právnej ani po skutkovej stránke, rovnako sťažovatelia svojím správaním nijako neprispeli k dĺžke napadnutého konania. Sťažovatelia uvádzajú, že hoci už bolo vyslovené porušenie ich základných práv postupom krajského súdu, nebolo im priznané finančné zadosťučinenie. To u nich vedie k tomu, že aktuálne pociťujú väčšiu ujmu. Výšku finančného zadosťučinenia odvodzujú od nečinnosti súdov trvajúcu už 20 mesiacov.

IV.

7. Zo zhodného rozsahu ústavných sťažností, ktorý spočíva v identickom postupe najvyššieho a najvyššieho správneho súdu, je zrejmé, že všetky ústavné sťažnosti majú rovnaký skutkový základ. Zo zhodných dôvodov ústavných sťažností, ktoré spočívajú v zhodnej námietke porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, vyplýva, že je v záujme hospodárnosti, aby boli všetky ústavné sťažnosti spojené na spoločné konanie, čo umožní ich posúdenie v jednom rozhodnutí, keďže zhodne namietaný postup, ktorý mal viesť k porušeniu zhodných základných práv, vylučuje, aby o veci sťažovateľov bolo rozhodnuté rozdielne. Zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o takejto situácii nič neustanovuje a povaha procesnej situácie je taká, že podľa § 62 zákona o ústavnom súde možno na túto procesnú situáciu použiť § 166 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého konania, ktoré spolu skutkovo súvisia, možno v záujme hospodárnosti konania spojiť. Obe tieto podmienky sú splnené, a preto boli konania sťažovateľov spojené na spoločné konanie.

8. V záujme rýchlosti a plynulosti konania bolo rozhodnuté podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že výrok uznesenia o spojení vecí na spoločné konanie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia, čo umožňuje bezprostredné predbežné prerokovanie do jedného konania spojených ústavných sťažností.

V.

9. Podstatou ústavných sťažností je námietka porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v dôsledku nečinnosti najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu v konaní o kasačnej sťažnosti. V obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, II. ÚS 146/2012).

10. Vzhľadom na to, že postup krajského súdu v konaní o žalobe na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu bol predmetom prieskumu ústavného súdu v náleze z 20. októbra 2020, v tomto konaní je predmetom prieskumu výlučne konanie najvyššieho a najvyššieho správneho súdu o kasačnej sťažnosti. Možno sa stotožniť so závermi nálezu z 20. októbra 2020, že po právnej stránke ide o štandardnú agendu rozhodovania správnych súdov a istú mieru skutkovej zložitosti možno akceptovať z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania.

11. Rozhodnutie správneho orgánu sa týka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v záhradkárskej oblasti, čo nie je typ konania, kde je potrebné postupovať s osobitnou rýchlosťou, ako napríklad v poručenskej agende, pracovnoprávných vzťahoch alebo pri ohrození vlastníckeho práva k nehnuteľnosti určenej na bývanie.

12. Z hľadiska správania účastníkov konania nič nenasvedčuje tomu, že by sťažovatelia svojim správaním prispeli k dĺžke napadnutého konania, keďže v súdom stanovenej lehote sa vyjadрили ku kasačnej sťažnosti.

13. Najvyšší správny súd bol zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov k 1. januáru 2021 so začiatkom výkonu svojej činnosti od 1. augusta 2021, kedy prevzal rozhodovacia agendu najvyššieho súdu vo veciach správnych ako jeho právny nástupca. Za prietahy v konaní, ktoré vznikli počas konania pred najvyšším súdom pred zriadením najvyššieho správneho súdu, už zodpovedá najvyšší správny súd ako orgán verejnej moci aktuálne príslušný vo veci konať a rozhodnúť. Pretože najvyšší súd nemôže byť porušovateľom uvedených základných práv, je potrebné vo vzťahu k nemu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vysloviť zjavnú neopodstatnenosť ústavných sťažností.

14. Kasačná sťažnosť bola najvyššiemu súdu predložená 15. júna 2020. Celkovo ku dňu podania ústavnej sťažnosti konanie o kasačnej sťažnosti trvá jeden rok a sedem mesiacov. Treba prihliadnúť na závery nálezu z 20. októbra 2020, kde neprimeraná dĺžka konania pred krajským súdom bola sťažovateľom kompenzovaná jednak vyslovením porušenia nimi uvedených práv, ako aj priznaním náhrady trov konania, čo v sebe implicitne zahŕňa aj satisfakčný prvok (III. ÚS 95/2021, IV. ÚS 319/2021).

15. Treba poukázať aj na samotnú povahu napadnutého konania. Najvyšší správny súd ako súd kasačný preskúmava právoplatné rozhodnutie krajského súdu na základe kasačnej sťažnosti v intenciách kasačných dôvodov a robí tak na základe skutočností, ktoré boli zistené a preukázané nielen v správnom súdnom konaní, ale i v konaní administratívnom. Preto svoj prieskum zameriava aj na konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádza. Z toho priamo vyplýva zvýšená faktická a časová náročnosť, ktorá je daná aj vo veci sťažovateľov. Ako podstatné ku kasačnému konaniu treba uviesť aj to, že primárnou úlohou najvyššieho správneho súdu ako jednej z najvyšších súdnych autorít pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti ako mimoriadnom opravnom prostriedku

je v zmysle v čl. 2 ods. 2 CSP v spojení s § 5 ods. 1 SSP legitímne očakávanie každého účastníka konania, že jeho vec bude rozhodnutá v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj podľa stavu, v ktorom každý účastník konania môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Z miesta, ktoré zastáva najvyšší súd a od 1. augusta 2021 aj najvyšší správny súd v hierarchii všeobecných súdov, by malo vyplývať, že i najvyšší správny súd rozhoduje iba v najzásadnejších, spoločensky najvýznamnejších a právne najnáročnejších prípadoch, čo tiež môže znamenať, že aj časový rámec, ktorý najvyšší správny súd na vydanie rozhodnutia potrebuje, má zodpovedať významu jeho rozhodovania.

16. Dĺžka kasačného konania, ktoré stále prebieha, môže hraničiť s požiadavkou primeranosti, no treba zohľadniť špecifiká napadnutého konania, a to vyšší počet účastníkov konania, čo sa odráža v skutkovej zložitosti veci, ale aj skutočnosť, že konanie o správnej žalobe bolo právoplatne skončené a podanie kasačnej sťažnosti samé osebe nemá odkladný účinok. Sťažovatelia ani netvrdili, že by konajúci súd rozhodol o prípadnom odkladnom účinku kasačnej sťažnosti v zmysle § 447 ods. 1 SSP. Sťažovatelia teda majú k dispozícii právoplatné rozhodnutie krajského súdu a miera ich právnej neistoty je preto podstatne nižšia.

17. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prieťahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, IV. ÚS 418/2020). Sumarizujúc tieto špecifiká napadnutého konania, možno konštatovať, že dĺžka napadnutého konania v tomto štádiu nie je neprimeraná. Vzhľadom na záver o primeranosti dĺžky napadnutého konania nemožno uvažovať o prípadnom zásahu do základných práv sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práv na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Medzi napadnutým postupom najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Preto boli ústavné sťažnosti ako zjavne neopodstatnené podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnuté.

VI.

18. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ani dĺžka konania na kasačnom súde nemá prekročiť judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva i ústavného súdu tolerovateľnú dobu zásadne do troch rokov v závislosti od náročnosti veci, a ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prieťahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

19. K tomu však treba uviesť, že rozhodnutie sťažovateľov, ktorí, zastúpení rovnakým advokátom, svoje samostatné nároky na ochranu ústavnosti proti postupu v jednom súdnom konaní uplatnili samostatnými a formulárovými ústavnými sťažnosťami, je značne nehospodárny, keďže nič nebránilo tomu, aby si ich uplatnili v jednom podaní tak, ako tomu bolo pri náleze

z 20. októbra 2020. Možno to bola vôľa sťažovateľov uplatniť si svoje nároky nie spoločne, ale samostatnými ústavnými sťažnosťami. No k tomu treba uviesť, že podľa § 18 ods. 2 druhej vety zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov je povinnosťou advokáta dbať na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb a podľa § 18 ods. 4 zákona o advokácii advokát je povinný v priebehu poskytovania právnej služby informovať klienta, ktorý je spotrebiteľom právnej služby, o výške odmeny za úkon právnej služby ešte pred začatím tohto úkonu, inak mu odmena nepatrí. Ak si advokát sťažovateľov túto povinnosť splnil, len ťažko možno rozumne predpokladať, že by sa sťažovatelia rozhodli uplatniť si svoje nároky na ochranu ústavnosti samostatnými ústavnými sťažnosťami, čo sa v ich vzťahu s advokátom spája s vyšším nárokom advokáta na zaplatenie odmeny za právne služby, keďže pri takomto samostatnom uplatnení nemožno použiť § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

20. Takto, otázne, akou úvahou podmienené, nevhodné rozhodnutie sťažovateľov však môže byť skutočnosťou, ktorú ústavný súd môže zohľadniť pri rozhodnutí podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trov konania. Zjavne nevhodný prístup k uplatneniu i dôvodného nároku na ochranu ústavnosti môže byť okolnosťou, ktorú možno zohľadniť pri rozhodnutí o tom, že sťažovateľovi nebude či už celkom alebo sčasti priznaná náhrada trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu